

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของเรื่องการศึกษา

ข้าวโพดหวานเป็นพืชประเภทไม้ล้มลุกจำพวกพืชผักชนิดหนึ่งที่รู้จักกันมานานและนิยมปลูกกันอย่างแพร่หลายในประเทศไทย มีทั้งปลูกเพื่อขายในลักษณะผักสด ผลิตเป็นเมล็ดพันธุ์ขาย และเพื่ออุตสาหกรรมบรรจุกระป๋องในรูปแบบฝักอ่อน แบบตัดทั้งฝักแช่แข็ง (Frozen Corn on the Cob) แบบเจ็อนเมล็ดแช่แข็ง (Frozen Whole Kernel) และแบบข้าวโพดครีมกระป๋อง (Cream Style Corn) เพื่อใช้บริโภคภายในประเทศและเป็นสินค้าส่งออกยังต่างประเทศ โดยเฉพาะผลผลิตข้าวโพดฝักอ่อนนั้นปริมาณและมูลค่าการส่งออกได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังข้อมูลสถิติการส่งออกสินค้าข้าวโพดฝักอ่อน ปี 2525 มูลค่า 36,660,000 บาท ปี 2526 มูลค่า 89,600,000 บาท ปี 2527 มูลค่า 101,000,000 บาท ปี 2528 มูลค่า 141,500,000 บาท และ ปี 2529 มูลค่า 203,600,000 บาท (ตารางที่ 1) อันทำให้ความต้องการเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานมีมากขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องได้ทำการเร่งรัดปรับปรุงด้วยวิธีการต่าง ๆ ในอันที่จะเพิ่มผลผลิตเมล็ดพันธุ์ให้ทันต่อความต้องการของตลาด ดังที่ได้กำหนดเป้าหมายไว้อย่างชัดเจนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530-2534 บทที่ 3 เกี่ยวกับการเพิ่มปริมาณการผลิตเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพ

ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันดีว่า การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรต่อหน่วยพื้นที่ และการรักษามาตรฐานและคุณภาพของผลผลิตทางการเกษตร จำเป็นต้องปรับปรุงปัจจัยการผลิตและใช้ปัจจัยการผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้น เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย และเครื่องมือการเกษตรอย่างเหมาะสมพร้อม ๆ กันไป จึงจะสามารถเพิ่มผลผลิตได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

การเพิ่มสมรรถภาพในการผลิต (Productivity) เป็นประเด็นหนึ่งที่ได้กำหนดให้เป็นแนวทางสำหรับงานพัฒนาการเกษตรกรรม และประเด็นดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงไรนั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับการยอมรับและนำไปใช้ซึ่งปัจจัยเทคโนโลยีแผนใหม่ในการผลิต

ตารางที่ 1 สถิติแสดงปริมาณและมูลค่าส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนแบบบรรจุกระป๋องของไทย

ปริมาณ : ตัน

มูลค่า : ล้านบาท

ปี	2525		2526		2527		2528		2529 *	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
ญี่ปุ่น	280	8.1	496	13.3	513	14.8	425	13.2	1,545	38.8
สหรัฐอเมริกา	218	5.5	910	21.6	1,162	27.1	2,271	51.7	4,886	99.4
เยอรมันตะวันตก	453	9.5	1,421	30.4	1,428	31.0	1,650	36.5	1,329	25.5
ออสเตรเลีย	472	11.4	561	11.9	800	16.0	854	17.9	1,056	20.1
อื่น ๆ	98	2.1	626	12.5	579	12.2	1,051	22.1	2,501	19.8
รวม	1,521	36.6	4,014	89.6	4,482	101.1	6,281	141.5	11,317	203.6

ที่มา : ศูนย์สถิติการพาณิชย์ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร

* ปี 2529 เป็นตัวเลขเบื้องต้น

ของเกษตรกร อันได้แก่ วิธีการปลูกใหม่ การใช้เครื่องจักรในการผลิต การใช้ปุ๋ยเคมี การ
ใช้ยาปราบศัตรูพืช และการใช้เมล็ดพันธุ์ที่ดีและมีคุณภาพสูง อย่างไรก็ตามภายใต้ขอบเขตจำกัด
ด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร ประกอบกับความไม่แน่นอนในการผลิตเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จึง
ทำให้เมล็ดพันธุ์เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ และเป็นปัจจัยทางเทคโนโลยีใหม่เพียงปัจจัยเดียว
ที่เกษตรกรสามารถยอมรับและนำไปใช้ในการผลิตได้อย่างกว้างขวางในระยะเวลาอันสั้น ทั้งนี้
เพราะการใช้เมล็ดพันธุ์ใหม่ในการผลิตทำให้เกษตรกรไม่ต้องลงทุนเพิ่มในการผลิตมากนัก
ทั้งยังสามารถช่วยลดผลกระทบอันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติ และโรคระบาดได้อีกด้วย ดังนั้น
เมล็ดพันธุ์จึงเป็นปัจจัยอันดับแรกที่ต้องได้รับการศึกษาปรับปรุงให้เป็นเมล็ดพันธุ์ที่ดีก่อนที่จะใช้
ปัจจัยอย่างอื่นประกอบ มิฉะนั้นแล้วการใช้ปัจจัยการผลิตประกอบอย่างอื่นจะไม่ได้ผลตามที่ต้องการ

การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันไม่เป็นที่แพร่หลายนัก ทั้งนี้
ขึ้นอยู่กับราคาระหว่างเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานและราคาฝักสด ดังนั้นปริมาณเมล็ดพันธุ์จึงผลิตได้
ไม่เพียงพอต่อความต้องการ การขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ที่ดีเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการดำเนินงาน
พัฒนาข้าวโพดหวานตามแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้งนี้เนื่องด้วยงานผลิตเมล็ดพันธุ์
เป็นงานใหญ่ที่จะต้องมีความพร้อมเกี่ยวกับนักวิชาการ พื้นที่ที่ใช้ในการขยายพันธุ์ เครื่องมือใน
การผลิตขั้นต่าง ๆ ตลอดจนโรงงานที่จะทำการอบ ทำความสะอาด คัดขนาด และเก็บรักษา
เมล็ดพันธุ์ ซึ่งเป็นการลงทุนที่สูงมาก นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับระบบการจำหน่าย เพื่อให้ถึง
มือเกษตรกรได้ทันฤดูกาลปลูกพืชอีกด้วย จึงนับว่าเป็นงานใหญ่เกินกว่าที่หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง
ข้องกับการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานจะดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์ให้เพียงพอได้ ในปัจจุบันจึง
มีภาคเอกชนเข้ามาดำเนินการธุรกิจเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานมากขึ้น และความต้องการ
เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานก็มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้นจึงควรที่จะต้องทำการศึกษาเปรียบเทียบ
ต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานที่กระทำโดยธุรกิจเอกชนกับรัฐบาล (โดยมหาวิทยาลัย-
เกษตรศาสตร์) ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งที่รัฐบาลจะนำไปใช้ในการกำหนดราคา
จำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวาน ตลอดจนวางนโยบายการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการ
ของเกษตรกร นอกจากนี้ควรสนับสนุนให้มีการผลิตเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มราย
ได้ให้แก่เกษตรกรและธุรกิจการผลิตข้าวโพดหวานและข้าวโพดฝักอ่อนของประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

วัตถุประสงค์ที่สำคัญในการศึกษาครั้งนี้คือ

1. เพื่อศึกษากระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานในประเทศไทย
2. เพื่อให้ทราบถึงต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานของเกษตรกรที่ผลิตเมล็ดพันธุ์
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานระหว่างที่กระทำโดยธุรกิจเอกชนกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
4. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวาน

สมมติฐานในการศึกษา

1. ต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานของธุรกิจเอกชนต่ำกว่าของรัฐบาล
2. ปัญหาและอุปสรรคสำคัญของการผลิตเมล็ดพันธุ์ ก็คือ การที่เกษตรกรขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

ขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาขั้นตอนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานตั้งแต่ เริ่มปลูกจนกระทั่งเก็บเกี่ยวและผ่านกระบวนการผลิตในโรงงาน โดยในการศึกษานี้เน้นหนักถึงการเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานระหว่างของธุรกิจเอกชนกับของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยให้ความหมายของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับขอบเขตของการศึกษาไว้ดังนี้

1. คำว่า "เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวาน" ที่กล่าวในที่นี้ หมายถึง เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานที่เกษตรกรเอาไปปลูก เพื่อขายเป็นผักสด และผักอ่อน
2. พันธุ์ข้าวโพดหวานที่ทำการศึกษาและสำรวจนี้ คือ พันธุ์ไทยซูปเปอร์สวีท
3. ขอบเขตพื้นที่ทำการผลิต ได้พิจารณาเลือกศูนย์วิจัยข้าวโพดข้าวฟ่างแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และตำบลแพงพวย ตำบลคอนกรวย ตำบลคอนคลัง ตำบลบัวงาม และตำบลคอนไผ่ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นแหล่งที่มีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานมาก และมีปัจจัยแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การปลูกข้าวโพดหวานเพื่อ

เก็บเป็นเมล็ดพันธุ์ เช่น พื้นที่เป็นส่วนยกร่องมีน้ำหล่อเลี้ยงตลอดปี พื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์ดี
ดังนั้นเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานที่ปลูกในเขตพื้นที่อำเภอคำเนินสะดวกจึงมีคุณภาพดี

วิธีการศึกษาและค้นคว้า

1. รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากแหล่งข้อมูลดังนี้
 - ก. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บข้อมูลโดยการออกแบบสอบถามสัมภาษณ์เกษตรกรที่อยู่ในเขตที่จะทำการสำรวจ เพื่อให้ทราบถึงปริมาณการผลิต ค่าใช้จ่ายในการผลิต และปัญหาต่าง ๆ ในการผลิต
 - ข. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เก็บข้อมูลโดยค้นคว้าและศึกษาจากเอกสาร หนังสือ และรายงานต่าง ๆ รวมทั้งวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องข้าวโพดหวานและเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวาน นอกจากนี้ให้อ้างอิงถึงตัวเลขและสถิติต่าง ๆ จากหน่วยงานและส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ กรมศุลกากร เป็นต้น
2. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมมาได้
3. คำนวณต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนในแต่ละท้องที่เฉลี่ยทั้งต่อไร่และต่อกิโลกรัม โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบผลที่ได้จากการคำนวณ
4. วิเคราะห์ปัญหาและเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. สามารถเข้าใจและอธิบายได้ถึงวิธีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวาน
2. ทำให้ทราบได้ว่าต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานทั้งของเกษตรกรในภาคธุรกิจเอกชนและภาครัฐบาลนั้นแตกต่างกันอย่างไร และเพราะเหตุใด
3. สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางและส่วนประกอบในการศึกษาของผู้ที่สนใจจะลงทุนผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวาน
4. เป็นแนวทางให้รัฐบาลใช้ในการกำหนดนโยบายสนับสนุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวาน และพิจารณาให้ความช่วยเหลือเกษตรกรได้ถูกต้องตรงตามเป้าหมายที่วางไว้ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 ต่อไป

